

Marek Stokłosa

Doktorat ks. Mariusza Stasiaka

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 56/1, 204-206

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ściola katolickiego, w przypadku zamiaru zawarcia małżeństwa z wiernym-wyznawcą Kościoła katolickiego. Jest udaną próbą rozwiązania szeregu problemów i trudności dotyczących określenia stanu cywilnego tych osób, biorąc pod uwagę - odmienną od katolickiej - prawosławną naukę, m.in., w zakresie rozwodów i zawierania powtórnych małżeństw.

Rada Wydziału Prawa Kanonicznego, biorąc pod uwagę pozytywną ocenę rozprawy habilitacyjnej i całego dorobku naukowego habilitantki oraz wynik kolokwium habilitacyjnego, podjęła uchwałę w sprawie nadania p. dr Urszuli Nowickiej stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

ks. Marek Stokłosa SCJ

DOKTORAT KS. MARIUSZA STASIAKA

Dnia 15 stycznia 2013 roku na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej ks. mgr Mariusza Stasiaka, pomocniczego wikariusza sądowego Sądu Biskupiego Diecezji Toruńskiej. Doktorant przedłożył Radzie Wydziału rozprawę pt.: *„Osobowość zależna jako przyczyna nieważności małżeństwa kan. 1095 KPK w orzeczeniach rotalnych oraz ich recepcja w orzeczeniach wybranych trybunałów kościołów partykularnych”*, napisaną pod kierunkiem ks. prof. UKSW dr hab. Janusza Gręźlikowskiego. W charakterze recenzentów dysertacji wystąpili: ks. prof. hab. Stanisław Paździór z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego im. Jana Pawła II oraz ks. prof. dr hab. Grzegorz Leszczyński z Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

Kodeks Prawa Kanonicznego, promulgowany przez Jana Pawła II, przyniósł szereg istotnych zmian i modyfikacji w zakresie prawa małżeńskiego. Wprowadzono nowe tytuły nieważności małżeństwa. Obecnie odnotowuje się wzrost liczby spraw sądowych o stwierdzenie nieważności małżeństwa. Procesy prowadzone są głównie w oparciu o kan. 1095 nr 2 i 3 KPK, a najczęściej obserwowaną grupą przyczyn, z powodu których osoba okazuje się niezdolną do podjęcia istotnych obowiązków małżeńskich, są zaburzenia osobowości.

Autor dysertacji doktorskiej podjął się badań dotyczących wpływu osobowości zależnej na zdolność osoby do wyrażenia zgody małżeńskiej w świetle

wyroków Roty Rzymskiej oraz ich recepcji w orzeczeniach wybranych Trybunałów Kościołów partykularnych. Osobowość zależna jest jednym z częstych zaburzeń osobowości i może stanowić przyczynę nieważności małżeństwa. Z danych statystycznych przytoczonych przez doktoranta wynika, że zaburzenia osobowości dotyczą od 10 do 18% populacji, a według najnowszych danych dolna granica tego przedziału jest jeszcze wyższa i obecnie przyjmuje się, że u 13% ludzi występuje przynajmniej jedno zaburzenie osobowości.

Doktorant podkreślił, że według jego stanu wiedzy, dotychczas nie przeprowadzono kompletnej analizy wyroków rotalnych pod kątem zaburzenia, jakim jest osobowość zależna i jej ewentualnego wpływu na niezdolność podjęcia ważnej zgody małżeńskiej. Nie przeprowadzono też badań w zakresie stanu recepcji wyroków rotalnych w orzecznictwie trybunałów Kościołów partykularnych. Dlatego celem jego rozprawy jest ukazanie patologicznej formy tego zaburzenia i jego wpływu na nieważność małżeństwa, jak też przybliżenie orzecznictwa wybranych trybunałów Kościołów partykularnych z tytułu osobowości zależnej jako przyczyny niezdolności konsensualnej do zawarcia małżeństwa i podjęcia obowiązków małżeńskich oraz ukazania w nich recepcji orzeczeń rotalnych.

Praca doktorska, oprócz wstępu i zakończenia oraz wykazu bibliografii, obejmuje cztery rozdziały.

Pierwszy rozdział nosi tytuł: *Osobowość zależna w ujęciu psychologicznym*. Autor dokonuje w nim kompleksowej syntezy osobowości zależnej jako przyczyny psychicznej. Przybliży opis 14 zaburzeń osobowości przedstawionych w specjalistycznych katalogach, utworzonych przez psychiatrów oraz psychologów. Jak widać na tle analizy publikacji psychologicznych, dotyczących osobowości zależnej, jest to zaburzenie złożone i trudne do zdiagnozowania, często występujące w korelacji z innymi zaburzeniami. Zrozumienie jego natury jest punktem wyjścia dla drugiego rozdziału.

Rozdział drugi został zatytułowany: *Wpływ osobowości zależnej na niezdolność do wyrażenia zgody małżeńskiej w ustawodawstwie Kościoła i nauce kanonistycznej*. Doktorant przybliży w nim, w sposób wieloaspektowy, związki przyczynowo-skutkowe pomiędzy osobowością zależną a niezdolnością konsensualną podmiotową i przedmiotową. Zagadnienie *incapacitas* jest wyczerpująco przedstawiane w różnego rodzaju publikacjach, dlatego na użytek niniejszego rozdziału autor opisuje ogólną genezę kan. 1095 KPK oraz dokonuje wykładni przesłanek nr 2 i 3 tego kanonu w powiązaniu z symptomami

osobowości zależnej. Niezwykle ważnym zagadnieniem jest przedstawienie głównych środków dowodowych na etapie dowodzenia wpływu osobowości zależnej na niezdolność do podjęcia istotnych obowiązków małżeńskich. Szczególny akcent położony jest na zagadnienie ekspertyzy biegłego.

Rozdziały trzeci i czwarty w całości poświęcone są kwestii dowodzenia wpływu osobowości zależnej na niezdolność do zawarcia małżeństwa. Rozdział trzeci jest zatytułowany *Osobowość zależna jako przyczyna nieważności małżeństwa w orzecznictwie rotalnym*. Natomiast rozdział czwarty nosi tytuł: *Orzecznictwo wybranych trybunałów partykularnych*. Analiza przedstawionych przykładów wyrokowania jest szczególnie wartościowa, jeśli chodzi o wykładnię prawa, zawartą w wyrokach rotalnych. Należy przy tym stwierdzić, iż w analizowanych orzeczeniach niewiele jest wyroków, które bezpośrednio dotyczą omawianego zaburzenia. Sentencje wybranych trybunałów partykularnych korzystają z bogactwa jurysprudencki rotalnej, aplikując wyroki zarówno w sprawach dotyczących w sposób bezpośredni problemu osobowości zależnej, jak i tych, w których łączy się ona z innymi zjawiskami patologicznymi.

Poszczególne rozdziały kończą wnioski wynikające z przeprowadzonych analiz. Pracę zamyka zakończenie, którego zasadniczą część stanowi sformułowanie ogólnej konkluzji, związanej z przedstawioną kwestią osobowości zależnej jako przyczyny nieważności małżeństwa.

Recenzenci dysertacji wskazali pozytywne jak i negatywne jej walory. W końcowych wnioskach ocenili ją jako odpowiadającą wymogom stawianym przez prawo rozprawom doktorskim, tak pod względem merytorycznym jak i formalnym. Podkreślili też, że autor dobrze zrealizował swe zamierzenia badawcze.

Rada Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW, biorąc pod uwagę wyniki egzaminu doktorskiego, walor naukowy przedłożonej pracy właściwy dla rozpraw doktorskich, opinie recenzentów oraz pozytywny wynik obrony, nadała ks. Mariuszowi Stasiakowi stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

ks. Marek Stokłosa SCJ